

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ



МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“ІСТОРІЯ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ЦЕРКВИ”
(для бакалаврів)

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2010

МАУП

Підготовлено доцентом кафедри українського православ'я та теології
В. Й. Стецяком

Затверджено на засіданні кафедри українського православ'я та теології (протокол № 4 від 05.11.08)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Стецяк В. Й. Навчальна програма дисципліни “Історія Християнської Церкви” (для бакалаврів). — К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2010. — 16 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни, питання для самоконтролю, вказівки до виконання контрольної роботи, теми контрольних робіт та список літератури.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Християнство існує понад дві тисячі років. Історія Християнської Церкви є частиною світової історії.

Народ, який не знає свого минулого, немає майбутнього. Історичне становлення українського народу глибоко пов'язано з історією Православної Церкви. Наш народ завжди черпав духовність з чистого джерела — канонічного Православ'я.

Вивчення історії взагалі, а історії Церкви зокрема, потрібно не лише як процес пізнання, але й для того, щоб уникати помилок у житті сучасному. Знаючи минуле, ми маємо можливість правильно оцінювати та аналізувати ситуацію в сучасному світі.

Мета курсу — показати важливість та необхідність існування Церкви Христової як Божественного організму. В історичному процесі Церква завжди прагнула втілити в життя ті заповіді, які залишив для нас Спаситель світу — Господь наш, Ісус Христос у Святому Євангелії.

Історія Християнської Церкви не є надуманою міфологемою, а безпосередньо пов'язана з життям конкретної людини.

Завдання предмета: показати, що поняття святості — це реальність, якої досягала незліченна кількість людей у різні історичні епохи та періоди. Умова досягнення святості одна: відповідальне ставлення до самого себе, до людей, які оточують тебе, жити за заповідями Христа Спасителя.

Для висвітлення фактів із життя Церкви використовується весь доступний історичний матеріал. Треба згадати декілька видань з Церковної історії: Е. І. Смирнов “История Христианской Церкви”, М., 1998; А. В. Карташов “Очерки по истории Русской Церкви”, М., 1993; Н. Д. Тальберг “История Христианской Церкви”, М., 1998; “Христианство: Энциклопедический словарь”: В 3 т., М.

- © Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2010
- © ДП «Видавничий дім «Персонал», 2010

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“ІСТОРІЯ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ЦЕРКВИ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
	Змістовий модуль I. Початок Церкви Христової
1	Моральний стан світу напередодні Різдва Христового
2	Основні поняття про Церкву
3	Перші християнські громади
	Змістовий модуль II. Період гонінь
4	Початок гонінь
5	Періоди гонінь та розповсюдження християнства
6	Рівноапостольний Костянтин Великий. Кінець гонінням
7	Відносини між Церквою, державою та суспільством
8	Джерела християнського віровчення
	Змістовий модуль III. Епоха Вселенських соборів
9	Вселенські собори
10	Догмати, таїнства та богослужіння Православної Церкви
11	Вчителі та Отці Церкви
12	Чернецтво на сході та заході в III–XII ст.
13	Догматичні відхилення Західної Церкви. Великий розкол
	Змістовий модуль IV. Християнство на Русі
14	Хрещення Русі
15	Внутрішній розвиток Церкви
16	Чернецтво на Русі
17	Патріарх Никон та розкол
18	Київська митрополія
19	Зародження протестантського руху
20	Християнство в світі
21	Секти в сучасному світі. Тоталітарні релігійні організації
22	Про життя Церкви в XXI столітті
Разом годин: 108	

ЗМІСТ
дисципліни
“ІСТОРІЯ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ЦЕРКВИ”

Змістовий модуль I. Початок Церкви Христової

Тема 1. Моральний стан світу напередодні Різдва Христового

Цивілізація стародавнього сходу. Явище еллінізму. Стан справ в римській імперії. Іудея напередодні Різдва Христового. Римські завоювання та Ірод Великий. Релігійно-політичні партії в іудействі. Месіанські передчуття давніх євреїв.

Література: основна [8; 9; 26; 29; 31; 42; 43; 49; 57; 61];
додаткова [85]

Тема 2. Основні поняття про Церкву

Христос Спаситель — як засновник Церкви. Поняття про Церкву. Апостольське служіння. Зовнішні та внутрішні труднощі у проповіді Слова Христового. Реакція на появу проповідників Євангелія серед іудеїв та язичників.

Література: основна [1; 10; 13; 19; 38; 53; 54; 58; 68];
додаткова [83]

Тема 3. Перші християнські громади

Проповідь апостолів іншим народам. Іудейські війни. Падіння Єрусалима. Універсальність християнства. Історичні свідчення про розповсюдження християнства. Перші християнські мученики.

Література: основна [10; 12; 13; 28; 31; 46];
додаткова [72; 83; 92]

Змістовий модуль II. Період гонінь

Тема 4. Початок гонінь

Початок гонінь; їхні причини. Роль релігії в Римській імперії. Переслідування в іудейському та язичницькому середовищі. Акти мучеників. Приклади страждальців за Христа.

Література: основна [10; 12; 13; 28; 31; 46];
додаткова [72; 83; 92]

Тема 5. Періоди гонінь та розповсюдження християнства

Гоніння місцевого характеру (імператори Нерон та Домітіан). Планові гоніння у всій імперії (імператори Траян, Марк Аврелій,

Септим Севір). Боротьба імперії за викорінення християнства (імператори Декій, Валеріан, Діоклітіан, Максиміан.)

Література: основна [10; 12; 13; 38; 64; 68];
додаткова [83]

Тема 6. Рівноапостольний Костянтин Великий. Кінець гонінням

Акти святих мучеників. Кінець гонінням. Роль рівноапостольного імператора Костянтина у визнанні християнства. Міланський едикт 313 р. Союз між Церквою та державою. Християнство як дозволена релігія. Початок формування принципів християнського вчення.

Література: основна [10; 13; 19; 30; 31; 36; 46; 50; 58];
додаткова [92]

Тема 7. Відносини між Церквою, державою та суспільством

Імператор Феодосій та заборона язичництва. Імператор Юстиніан Великий та його ставлення до Церкви.

Перші апологети як захисники християнства. Кодрат, Іустин Філософ, єпископ Сардійський Мелітон, Тертуліан, Климент Олександрійський, Оріген.

Література: основна [10; 13; 19; 33; 38; 68];
додаткова [83; 92]

Тема 8. Джерела християнського віровчення

Біблія як джерело християнського віровчення. Про Євангеліє. Формування канону новозавітних книг. Критерій розуміння Біблії. Віровчення в I – III ст. Перші ересі, боротьба Церкви за чистоту віровчення. Мужі апостольські та їхні творіння. Богослужіння та розвиток літургічної гімнографії. Поняття про таїнства. Перші богословські школи.

Література: основна [10; 33; 35; 39; 53; 55; 60; 64];
додаткова [75; 92]

Змістовий модуль III. Епоха Вселенських соборів

Тема 9. Вселенські собори

Розповсюдження християнства у всій імперії. Полеміка з язичництвом та церковна апологетика в IV ст. Канонічний аспект діяльності помісних та Вселенських соборів. Розкриття християнського вчення в період діяльності соборів. Нікейський собор 325 р. та аріанська

ересь. Формування “Символу віри.” Золота доба богослів’я. Отці-Каподокійці. Хринологічні суперечки. Монофізити та монофіліти. Римські папи та візантійські патріархи. Зародження ісламу. Іконоборництво та 7-й Вселенський собор. Підсумки діяльності Вселенських соборів.

Література: основна [2; 4; 10; 11; 12; 23; 32; 33; 35; 38];
додаткова [88]

Тема 10. Догмати, таїнства та богослужіння Православної Церкви

Поняття про догмат. Формування догматичних принципів у період Вселенських соборів. Непорушність догматичної чистоти. Вплив догматичного вчення на духовне життя. Про богоустановленість святих таїнств. Завершення формування річного богослужбового циклу. Своєрідність архітектурних стилів у храмубудуванні.

Література: основна [2; 4; 10; 19; 30; 36; 53; 55; 57];
додаткова [83; 88]

Тема 11. Вчителі та Отці Церкви

Отці східної церкви: Афанасій Великий, Василій Великий, Григорій Богослов, Іоан Златоуст, Іоан Дамаскин, Симеон Новий Богослов, Григорій Палама.

Західні Отці: Амвросій Медіоланський, блаженний Ієронім, Григорій Великий, блаженний Августин.

Література: основна [2; 4; 12; 19; 30; 33; 35; 39; 53; 60; 68]

Тема 12. Чернецтво на сході та заході в III–XII ст.

Аскети Старого Завіту. Зародження християнського чернецтва на сході. Перші християнські статути. Чернецтво на заході. Преподобний Іоан Касіян та блаженний Августин. Роль чернецтва в житті Церкви. Роль чернецтва в боротьбі за чистоту Православ’я. Поширення чернецтва серед інших народів імперії. Свята гора Афон.

Література: основна [6; 56; 66];
додаткова [74; 83; 89; 90; 92]

Тема 13. Догматичні відхилення Західної Церкви. Великий розкол

Відносини між Східною та Західною Церквами з апостольських часів. Перші непорозуміння. Прагнення Римського єпископа до абсолютної влади в усій Церкві. Політична влада та папи. Патріархи Ігна-

тій та Фотій. Велика схизма. Христові походи. Війни за Святу землю. Іслам та падіння Константинополя. Виникнення халіфатів. Мусульманські завоювання.

Література: основна [3; 12; 19; 67–69];
додаткова [80; 81]

Змістовий модуль IV. Християнство на Русі

Тема 14. Хрещення Русі

Перші християнські громади на Русі. Рівноапостольні Володимир та Ольга. Хрещення святого Володимира. Відмова від язичницького нечестя та прийняття християнства руським народом. Життя Церкви в домонгольський період. Татарське ярмо та християнство.

Література: основна [15; 17; 20; 30; 32; 37; 47; 52; 54];
додаткова [82; 87; 91]

Тема 15. Внутрішній розвиток Церкви

Перенесення митрополії на схід. Церква на території Литовського князівства та Речі Посполитої. Переслідування православ'я латинством. Берестейська унія. Книгодрукування. Заснування братств. Переяславська рада та зміна юрисдикції. Заснування патріаршества на Русі. Смутний період.

Література: основна [15; 17; 20; 30; 32; 37; 47; 52; 54];
додаткова [82; 87; 91]

Тема 16. Чернецтво на Русі

Преподобний Антоній Печерський як засновник руського чернецтва. Про Печерську обитель. Преподобний Сергій Радонезький та його лавра. Преподобні Зосима та Саватій. Руська іконописна школа: преподобні Феофан Грек та Андрій Рубльов. Напрями розвитку чернецтва за преподобним Нілом Сорським та Йосифом Волоцьким. Оптинські старці та їхня обитель. Преподобний Серафим Саровський. Почаївська лавра. Київські монастирі.

Література: основна [15; 20; 32; 37; 51];
додаткова [71; 82; 87; 92]

Тема 17. Патріарх Никон та розкол

Передумови розколу. Про ересь жидовствующих. Спроба виправлення богослужбових книг. Про діяльність преподобного Максима

Грека. Про собор 1551 р. та його рішення. Патріарх Никон. Внутрішній поділ серед старообрядців.

Література: основна [15; 20; 32; 37; 51];
додаткова [71; 82; 87; 92]

Тема 18. Київська митрополія

Відносини між Київською митрополією та Константинопольським патріархатом. Литовське та польське панування на Руських землях. Іван Федоров та книгодрукування. Святитель Петро Могила, та його просвітницька діяльність.

Література: основна [15; 17; 20; 30; 32; 37; 47; 52; 54];
додаткова [82; 87]

Тема 19. Зародження протестантського руху

Причини реформації. Наростання протесту серед європейських народів проти Римського престолу. Мартін Лютер та початок протестантського руху. Релігійні війни в Європі. Види реформації. Баптизм та анабаптизм. Реакція Риму. Тридентський собор. Орден єзуїтів. Просвітництво в Європі. Французька революція. Новітній секуляризм. Пониження рівня релігійності.

Література: основна [16; 22; 27; 34; 40; 49; 50; 70];
додаткова [77]

Тема 20. Християнство в світі

Помісні Православні Церкви: Константинопольська, Олександрійська, Антіохійська, Єрусалимська, Руська, Грузинська, Елладська, Кіпрська, Сербська, Болгарська, Румунська, Албанська та інші. Християнство на інших континентах. Католицизм у сучасному світі. Екуменізм та Всесвітня рада Церков.

Література: основна [5; 14; 18; 25; 34; 45; 59; 62; 65];
додаткова [73; 78; 92]

Тема 21. Секти в сучасному світі. Тоталітарні релігійні організації

Класифікація сект. Основні тоталітарні релігійні рухи: мормони, свідки Єгови, церква об'єднання Муна, саентологія та інші. Про місце лідера в секті.

Література: основна [21; 24; 41; 48];
додаткова [79; 92]

Тема 22. Про життя Церкви в XXI столітті

Християнство в сучасному світі. Раціоналізм, матеріалізм та релігійна свідомість. Процеси апостасії в сучасному світі. Православна Церква в Україні. Розколи в Українському Православ'ї.

Література: основна [15; 16; 20; 30];
додаткова [78; 81; 82; 91; 92]

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Що вивчає церковна історія?
2. Чи існує зв'язок між церковною та світською історіями?
3. Як людство було підготоване до пришествия Христа?
4. Стан язичництва напередодні Різдва Христового.
5. Іудейські вірування про Месію.
6. Політичне становище Іудеї.
7. Які філософські школи існували перед Різдом Христовим?
8. Що таке еллінізм?
9. Перше чудо Христа.
10. Небіблійні джерела про життя Христа.
11. Заснування Церкви.
12. Життя ерусалимської общини.
13. Діяльність апостолів.
14. Як поширювалось християнство?
15. Доля апостолів.
16. Відносини Церкви зі світом у перші століття свого існування.
17. Переслідування християн іудеями.
18. Гоніння Римської імперії на Церкву.
19. Причини переслідувань.
20. Життя Церкви в період гонінь.
21. Церковна організація.
22. Ієрархія Церкви.
23. Неієрархічне служіння в Церкві.
24. Єретики апостольською періоду.
25. Апологети.
26. Богослужіння в перші три століття.
27. Християнське мистецтво в Римі.
28. Християнізація Римської імперії.
29. Проповідь варварським народам.
30. Що декларував Міланський едикт?
31. Церква і держава після 313 року.
32. Які патріархати ви знаєте?
33. Що розглядав I Вселенський собор?
34. Символ віри.
35. III–IV Вселенські собори.
36. VII Вселенський собор.
37. Іконографія в Церкві.
38. Церковний календар і богослужіння.
39. Інститут чернецтва.
40. Причини розколу церков.
41. Догматичні відхилення Риму.
42. Папи та імператори.
43. Етнографічні і політичні причини схизми.
44. Унії між Сходом і Заходом.
45. Наслідки розколу 1054 року.
46. У чому полягала ісламська загроза?
47. Становище церкви у Візантії до падіння Константинополя.
48. Найвизначніші діячі Церкви після розколу.
49. Мистецтво у Візантії, найвизначніші пам'ятки.
50. Катакомби та перші ікони.
51. Слов'янські язичницькі вірування.
52. Храми на Русі до 988 року.
53. Наслідки християнізації Русі.
54. Реакція Православ'я на проголошення унії.
55. Богословські школи та братства у період до першої половини XVII ст.
56. Коли і ким була хрещена Грузія?
57. Церкви в Індії, Персії, Сирії.
58. Християнізація Єгипту і Північної Африки.
59. Доля Церкви на Святій землі.
60. Життя Київської митрополії під юрисдикцією Московською патріархату.

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

На протязі навчального процесу всі студенти виконують контрольні роботи в письмовому вигляді, як реферат. Увага звертається не тільки на зміст, а й на правильність оформлення роботи. На практичних заняттях зачитуються та обговорюються теми, які обирає кожний студент. Список необхідної літератури є в науково-методичному посібнику.

ТЕМИ ДЛЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Сутність Богоспасительної місії Христа — Спасителя.
2. Заснування Церкви Христової. Апостольська проповідь.
3. Навернення та труді апостола Павла.
4. Церква Христова у перші два століття.
5. Мужі апостольські. Перші апологети.
6. Відомі християнські мученики.
7. Едикт Костянтина Великого.
8. Джерела віровчення новозавітної Церкви.
9. Святість та чистота життя християн у перші століття.
10. Взаємовідносини між помісними Церквами.
11. Основні ересі та протистояння Церковного розуму.
12. Юліан Відступник. Прагнення відродження язичництва.
13. Про іконошанування.
14. Богословські школи на Сході в IV–VI стт.
15. Значення чернецтва для Церкви.
16. Святі отці західної Церкви.
17. Причини розділення Церков.
18. Христові походи. Їхня правдива мета.
19. Нові догмати Римської Церкви.
20. Початок реформаторського руху та його причини.
21. Мартін Лютер. Реформація в Німеччині.
22. Стан Церкви під турецьким ярмом.
23. Святі Кирило і Мефодій.
24. Християнство на Русі при князях Рюриковичах.
25. Зародження чернечого життя. Києво-Печерська лавра.
26. Монголо-татарське ярмо.
27. Спроба латинян утвердитись на Русі.
28. Заснування патріаршества.
29. Берестейська унія 1596 року.
30. Святий Петро Могила. Труді київських богословів.
31. Заснування Святійшого синоду.
32. Розкол старообрядців.
33. Про Вселенську Православну Церкву.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Біблія*. Книги Священного Письма Старого та Нового Завіту.
2. *Аверкий (Таушев), архієп.* Семь вселенских соборов. — СПб., 1995.
3. *Амвросий (Погодин), архим.* Св. Марк Ефесский и Флорентийская уния. — Jordanville, 1963. — Репр.: М., 1994.
4. *Афонский патерик*. — М., 1994.
5. *Болотов В. В.* Лекции по истории древней Церкви. — СПб., 1907–1918. — Репр.: М.
6. *Бриллиантов А. И.* Император Константин Великий и Миланский эдикт 313 г. — Пг., 1916.
7. *Васильев А. А.* История византийской империи. — СПб., 1998.
8. *Владимирский сборник* в память 950-летия крещения Руси (988–1938). — Белград, 1938.
9. *Воскресенский Г. А.* Православные славяне в Австро-Венгрии. — СПб., 1913.
10. *Головащенко С.* Історія християнства: Курс лекцій. — К., 1999.
11. *Голубинский Е. Е.* История Русской Церкви. — М., 1900–1911.
12. *Ді Фіоріно М.* Саентологія: релігія створена науковим фантастом: Пер. з італ. — Л., 1998.
13. *Джерела канонічного права Православної Церкви*. — Харків, 1997.
14. *Єговізм і єговісти*. — К., 1974.
15. *Елевферий (Богоявленский), митр.* Папство в вопросе соединения церквей. — Париж, 1940.
16. *Иоанн (Экономцев), игум.* Православие. Византия. Россия. — М., 1992.
17. *История древнего мира. Древний Рим*. — Минск, 2000.
18. *Історія південних і західних словян*. — К., 1987.
19. *Каллист (Уэр), еп.* Православная Церковь. — М., 2001.
20. *Карсавин Л. П.* Католичество: Общий очерк. — Петроград, 1918.
21. *Карсавин Л. П.* Святые отцы и учителя Церкви. — М., 1994.
22. *Карташев А. В.* Вселенские соборы. — М., 1994.
23. *Карташев А. В.* Очерки по Истории Русской Церкви. — М., 1994.
24. *Кассиан (Безобразов), еп.* Христос и первое христианское поколение. — Париж, 1950.
25. *Киприан (Керн), архим.* Патрология. — М., 1996.
26. *Ковальский Я. В.* Папы и папство: Пер. с пол. — М., 1986.
27. *Куправець О. Ф.* Православна Церква в міжвоєнній Польщі. 1918–1939. — Рим, 1974.

28. *Лебедев А. П.* Собрание цеховно-исторических сочинений. — СПб., 1905.
29. *Лебедев Л., прот.* Крещение Руси. — М., 1987.
30. *Лжеучения* нашего времени: Сб. материалов. — ТСЛ, 1999.
31. *Лідсей Д.* Коротка історія культури від доісторичних часів до доби відродження: Пер. з англ. — К., 1995.
32. *Ляшевский С., прот.* История христианства в земле Русской. — Балтимор, 1968.
33. *Макарий (Булгков), митр.* История Русской Церкви. — 12 т. — М., 1994.
34. *Мансуров С., свящ.* Очерки по истории Церкви (Богословские труды). — М., 1971.
35. *Мейендорф И., прот.* Византия и московская Русь: Очерк по истории церковных и культурных связей в XIV в.: Пер. с англ. — Париж, 1990.
36. *Меллиоранский Б. М.* Лекции по истории и вероучению древней христианской Церкви. (I–VIII в.) — СПб., 1910–1913.
37. *Четьи-Минеи* на русском языке. — М., 1903–1911.
38. *Мень А., прот.* История религий: В 7 т. — М., 1991–1992.
39. *Мень А., прот.* Первые апостолы. — М., 2000.
40. *Отцы и учителя III века:* Антология. — М., 1996.
41. *Очерк истории еврейского народа.* — Иерусалим, 1990.
42. *Павлов С. В., Мезинцев К. В., Любинцева О. О.* Географія релігій. — К, 1999.
43. *Папство* и его борьба с православием. — М., 1993.
44. *Покровский А. И.* Соборы древней Церкви эпохи первых трех веков: Историко-канон. исслед. — Сергиев Посад, 1914.
45. *Покровский П., свящ.* Краткий очерк церковно-исторической жизни православной Грузии со времени появления в ней христианства и до вступления ее в подданство России. — Тифлис, 1905.
46. *Полный православный богословский энциклопедический словарь.* — М., 1992.
47. *Поснов М. Э.* История христианской Церкви. — К., 1991.
48. *Робаертсон Р.* Восточные христианские Церкви: Церковно-истор. справ.: Пер. с англ. — СПб., 1999.
49. *Рожков В., прот.* Очерки по истории Римо-католической Церкви. — М., 1994.
50. *Русская Православная Церковь 988 — 1988.* — М., 1988.
51. *Свенцицкая И. С.* Тайные писания первых христиан. — М., 1980.

52. *Сидоров А. И.* Древнехристианский аскетизм и зарождение монашества. — М., 1996.
53. *Скабалланович М.* Толковый Типикон: В 3 т. — М., 1993.
54. *Сказания* о земной жизни Пресвятой Богородицы. — М., 1904.
55. *Скальфи Р.* Я с вами до скончания века: Краткая история католической Церкви. — Милан: М., 1998.
56. *Скурат К. Е.* История Поместных Православных Церквей: В 2 т. — М., 1994.
57. *Соколов И. И.* Епархиальное управление в праве и практике Константинопольской Церкви. — СПб., 1914.
58. *Соколов И. И.* Константинопольская Церковь в XIX веке. Опыт исторического исследования. — СПб., 1904.
59. *Тальберг Н. Д.* История Русской Церкви. — Jordanville, 1959.
60. *Тальберг Н. Д.* История Христианской Церкви. — Jordanville, 1964. — Репр.: М., 1991.
61. *Тальберг Н. Д.* Русская Православная Церковь в Северной Америке: Истор. справка. — Jordanville, 1955.
62. *Филарет (Гумилевский), архиеп.* История Русской Церкви (до 1826 г.). — Рига; М., 1847–1848, 1895.
63. *Филарет (Гумилевский), архиеп.* Историческое учение об отцах Церкви. — СПб., 1882.
64. *Флоренский Г., прот.* Византийские отцы V–VIII веков. — Париж, 1933. — Репр.: М., 1992.
65. *Флоренский Г., прот.* Восточные отцы IV века. — Париж, 1931. — Репр.: М., 1992.
66. *Флоренский Г., прот.* Пути русского богословия. — 3-е изд. — Париж, 1983.
67. *Фрис В.* Православие и католичество: Противоположность и взаимодополнение. — Брюссель, 1992.
68. *Хольц Л.* ОФМ. История христианского монашества. — СПб., 1993.
69. *Хома І.* Нарис історії вселенської Церкви. — Львів, 1995.
70. *Шмеман А., прот.* Исторический путь Православья. — М., 1993.

Додаткова

71. *Амман А.* Путь отцов: краткое введение в патристику: Пер. с фр. — М., 1994.
72. *Арсений (Стадницкий), митр.* Исследования и монографии по истории Молдавской Церкви. — СПб., 1904.

73. *Батчелор М.* Открывая Библию. — Б. м., 1998
74. *Белявский В. А.* Тайны Вавилона. — М., 2001.
75. *Бойт Роберт Т.* Курганы. Гробницы. Сокровища: Иллюстрационное введение в библейскую археологию. — Б. м., 1989.
76. *Валько В.* Первісне християнство. — Львів, 1997.
77. *Вайш Я. Я.* Религия и церковь в Англии. — М., 1976.
78. *Волконский А.* Католичество и Священное Предание Востока. — Львов, 1991.
79. *Гедеон (Докунин), митр.* История християнства на Северном Кавказе до и после присоединения его к России. — М., 1992.
80. *Дрерджора О.* Історія Європейської цивілізації. — Львів, 1999.
81. *Зелинский Ф. Ф.* Римская империя: Пер. с пол. — СПб., 1999
82. *Иллюстрированная история религий: В 2 т.* — М., 1992
83. *Козік П. З.* Кто такі адвентисти. — К., 1961.
84. *Коростовцев М. А.* Религия древнего Египта. — М., 1976.
85. *Кривелев И. А.* История религий: В 2 т. — М., 1976.
86. *Кубланов М. М.* Возникновение християнства. — М., 1974.
87. *Лорци Й.* История Церкви, рассмотренная в связи с историей идеи: Пер. с нем. — М., 1999.
88. *Поляковская М. А.* Портреты византийских интеллектуалов. — Екатеринбург, 1992.
89. *Свитич А.* Православная Церковь в Польше и ее автокефалия. — Буэнос-Айрес, 1959.
90. *Токарев С. А.* Религия в истории народов мира. — М., 1986.
91. *Фаррар Ф. В.* Жизнь и труды апостола Павла. — К., 1994.
92. *Фроссар А.* Соль земли: О главных монашеских орденах. — Брюссель, б. г.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни “Історія Християнської Церкви”.....	4
Зміст дисципліни “Історія Християнської Церкви”.....	5
Питання для самоконтролю.....	10
Вказівки до виконання контрольної роботи.....	11
Теми для контрольних робіт.....	12
Список літератури.....	13

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
 Редактор *С. М. Толкачова*
 Комп’ютерне верстання *А. П. Нечипорук*

Зам. № ВКЦ-4444

Формат 60×84/16. Папір офсетний.
 Друк ротативний трафаретний.
 Наклад 50 пр.

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
 03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП

ДП «Видавничий дім «Персонал»

03039 Київ-39, просп. Червонозоряний, 119, літ. XX

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
 суб’єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008